

- Svenskt ordförandeskap i EU kan ändra Turkiets chans
- Eva Gustavsson om Stiftelsens fokus
- Ny hemsida lanseras 16 februari www.hjalmarsonstiftelsen.se
- Kalender för februari-mars

“Demokratibyggande är än viktigare i finanskrisens spår”

I finanskrisens kölvatten blir det än viktigare att slåss för demokrati, eftersom gamla totalitära krafter inom vänstern håller på att vakna, förklarar Margaretha af Ugglas, ordförande för Jarl Hjalmarson Stiftelsen och tidigare utrikesminister.

Hon oroar sig för autokratiska och totalitära tendenser i exempelvis Ryssland och säger att marknadsekonomi är ändå det bästa system som existerar. Det är flexibelt och har anpassningsförmåga.

– Det är bland annat brister i regelsystemet som gjort att finanskrisen kunnat uppstå. Och så den mänskliga faktorn.

Marknadsekonomi fungerar

Margaretha af Ugglas säger att det inte finns något exempel på att planekonomi fungerar bättre. Och hon är övertygad om att när ekonomin väl repar sig så sker detta först i länder med marknadsekonomi, ”inte i tungrodda totalitära samhällen.” Hon menar att det arbete som Hjalmarsonstiftelsen utför är viktigt även i detta sammanhang, nämligen att stötta demokratiska partier i länder där demokratin fortfarande är skör:

– Arbetet utgår från en idémässig grund; att främja samverkan och europeisk utveckling på frihetens, demokratis och marknadsekonomins grund.

Samverkan är nyckeln

Samverkan är det ord som Margaretha af Ugglas återkommer till gång på gång under intervjun:

– Vi hade inte kunnat göra vad vi gjort utan samverkan med vänner i andra länder. Det gäller så väl politiska partier som nätverk och utländska demokratistiftelser.

Det var tyska systerstiftelser som stod modell när Hjalmarsonstiftelsen grundades vid mitten av 1990-talet. Och många av Stiftelsens större projekt har genomförts i samverkan med andra stiftelser, exempelvis Hanns Seidel Stiftung i Bayern. “Med samlad kraft och flerfaldiga kontaktytor har projekt kunnat genomföras som Hjalmarsonstiftelsen inte

Margaretha af Ugglas är sedan 2002 ordförande för Jarl Hjalmarson Stiftelsen. Foto: Magnus Nilsson.

hade mäktat med på egen hand.”

– I dag är Stiftelsen verksam i bland annat Latinamerika, säger Margaretha af Ugglas och fortsätter: – Här gör Eva Gustavsson, managing director på Stiftelsen, en fantastisk insats. Men vi hade som liten organisation inte kunnat bedriva projekt där utan det samarbete vi har genom Unión de Partidos Latinoamericanos (UPLA) som är en samarbetsorganisation för centre-rightpartier i Latinamerika och som i sin tur är medlem av International Democrat Union (IDU).

Brobyggare på Balkan

Men samverkan är också en central ingrediens i den utbildning och de råd som Stiftelsen ger till politiskt aktiva i länder där projekt bedrivs. Margaretha af Ugglas pekar på Balkan och förklarar att Stiftelsen ”ofta bidragit till att sammanföra politiska partier som sett på varandra med misstänksamhet”. Att ▶

samverka genom koalition och allians prioriteras.
– Vi har fungerat som något av en brobyggare på vår sida av det politiska spektrumet – tillsammans med stiftelser i exempelvis Österrike och England.

Råd och stöd till de baltiska staterna var annars det första projekt som den då nybildade Hjalmarsonstiftelsen tog sig an. Margaretha af Ugglas säger att detta var naturligt med tanke på närheten och de personliga kontakterna.

– Frigörelsen var givetvis våra baltiska vänners förtjänst men vi kunde bidra med råd och dåd och stöd exempelvis inför förhandlingarna om medlemskap i EU.

Unga och kvinnor ser framtiden

Hjalmarsonstiftelsens verksamhet fokuseras delvis på kvinnor och ungdomar.

”Det har glatt mig särskilt” säger Margaretha af Ugglas och förklarar:

– Ungdomar är inte fast i gamla strukturer. De ser möjligheter över gränser och inför framtiden. Det samma gäller ofta kvinnor som hittills inte haft en tillräcklig politisk representation. Att ungdomar och kvinnor är framträdande i vår verksamhet innebär en satsning för framtiden. ■

Elisabeth Precht

På dagordningen

- **20-22 februari - Turkiet**
Konferens “Principles for a Free Society” i Istanbul
- **21-22 februari**
Konferens för Vitryssland
- **Februari/Mars - Bosnien**
Fortsättning på utbildning för kvinnor från *Partija demokratskog progresna* (PDP) i Banja Luka
- **3-5 Mars - Bryssel**
Konferens om Ukrainas väg mot EU; politiker från *Our Ukraine*
- **5-7 mars - Makedonien**
Rådgivning inför presidentvalet
- **10-15 mars**
Konferens för Vitryssland
- **13-15 mars - Turkiet**
Konferens “Principles for a Free Society” i Ankara
- **20-23 mars - Ukraina**
Ungdomskonferens “Principles for a Free Society”
- **27-29 mars**
Konferens för Vitryssland

Ett ögonblick med Eva Gustavsson managing director JHS

Jag vill välkomna alla Jarl Hjalmarson Stiftelsens vänner till ett nytt verksamhetsår och vårt nya nyhetsbrev.

Stiftelsens arbete kommer under den närmaste framtiden främst att fokusera på de länder som inom en överskådlig framtid blir medlemmar i EU. Detta gäller i första hand länderna på Balkan, Turkiet och Ukraina. I detta sammanhang stödjer Stiftelsens arbete direkt regeringens utrikespolitiska viljeinriktning mot ett utvidgat EU. Självklart fortsätter även vårt arbete med att stödja oppositionen i Vitryssland – Europas sista diktaturstat. Även i detta samverkar vi med regeringens ambitioner att bilateralt arbeta för en ”demokratisk utveckling i Vitryssland och motverka en isolering av det vitryska folket”. Detta har bland annat kommit till uttryck genom den nya svenska ambassaden som öppnats i Minsk.

Den 16 februari lanseras en ny hemsida. Här kommer vi att erbjuda mer komplett och systematiserad information om de länder vi arbetar i och vilka våra samarbetspartners är. Vi kommer också att rapportera från våra aktiviteter såväl utomlands som här i Sverige samt tipsa om bra böcker och informationskällor inom utrikes- och säkerhetspolitikens områden.

Under våren startar vi en ny skribentutbildning. Information om hur man ansöker kommer att finnas på den nya hemsidan.

Det kommande året erbjuder otroligt spännande och i många delar uppmuntrande perspektiv och aktiviteter. Kampen för demokrati och en allt mer inkluderande Europeisk Union känns lika angelägen som någonsin.

Jag hoppas att så många av er som möjligt ska känna er välkomna och kunna ta del av vår verksamhet. ■

Ny på Stiftelsen

Elisabeth Precht har anställts som informationschef på Jarl Hjalmarson Stiftelsen. Hon är journalist och har bland annat varit riksdagsreporter, ledarskribent och chefredaktör för svenska-amerikanska handelskamrarnas tidning i USA.

Svenskt ordförandeskap kan ändra Turkiets chans

Jarl Hjalmarson Stiftelsens och Moderaternas samarbetspartner i Turkiet, AK-partiet, har ett händelserikt år bakom sig. Den turkiska författningsdomstolen hotade i somras att förbjuda partiet. Därefter blossade striderna upp med Partiya Karkerên Kurdistan (PKK), som från sina baser i norra Irak gick över gränsen och angrep militärer och civila.

AK-partiet tvingades därtill att hantera anklagelser om korruption, ett särskilt känsligt ämne för ett parti vars grundläggande affärsidé är att försöka bryta med Turkiets korrupta förflutna. Till detta kom den så kallade Ergenekonaffären, en konspiration från den så kallade "djupa staten" – personer med förankring i militären och ämbetsmannaeliten – mot den demokratiskt valda regeringen.

Förra året bjöd på ett antal motgångar i medlemskapsförhandlingarna med Europeiska Unionen. Beslutet att utse en ny EU-förhandlare, Egemen Bagis, som är en av premiärminister Erdogans närmaste rådgivare, har allmänt tolkats som en uppgradering av förhandlingsteamet och en signal om att takten i reformarbetet kommer att ökas när väl regionvalen i slutet av mars är avklarade. Och Bagis tycks redan ha höjt intensiteten i de turkiska förberedelserna.

Även Erdogans besök i Bryssel kan ses som ett tecken på att Turkiet höjer sin profil i medlemskapsförhandlingarna. Möjligen var också syftet att motverka intrycket att Turkiets intresse för ett EU-medlemskap har svalnat till följd av det motstånd som finns på vissa håll inom EU.

Förhandlingarna rör sig framåt, men det går långsamt och det är inte enbart EU:s fel. Den turkiska regeringens och AK-partiets fokus är just nu på regionvalen vilket anses ha bromsat reformprocessen.

Samtidigt har EU haft svårt att enas om själva förhandlingsprocessen. Flera kapitel är låsta när det borde ligga i EU:s intresse att öppna dem för förhandlingar. Dit hör kapitlen om energi-, utrikes- och säkerhetspolitiken. Under det svenska ordförandeskapet kan två av dessa komma att öppnas, nämligen miljö- och konkurrenskapitlen.

Reformprocessen

Bilden är inte korrekt att den turkiska reformprocessen helt gått i stå. Under det senaste året har bland annat yttrandefriheten stärkts liksom minoriteternas kulturella rättigheter. Det gäller inte minst kurderna som sedan årsskiftet kan glädja sig åt en egen tv-kanal på kurdiska. Sändningarna har blivit en stor framgång med höga tittarsiffror i sydöstra Turkiet.

Även andra initiativ har tagits vad gäller mänskliga rättigheter, i syfte att stärka de medborgerliga fri- och rättigheterna. Detta ligger i linje med de

Folkmängd: 70 miljoner
Befolkningsstillväxt: 1,04 %
Yta: 779 452 km² (som Sverige och Norge tillsammans)
BNP per capita: 8 500 USD
Religion: Islam (99%, huvudsakligen sunni)
Läskunnighet: 88 % (bland män: ca 96%, bland kvinnor: ca 80 %)
Källa: Sveriges ambassad Ankara

AK-partiet är regeringsparti sedan 2002. I senaste parlamentsval, 2007, fick partiet 46,7% av rösterna - 340 av 550 platser i parlamentet. Recep Tayyip Erdogan är partiledare. AK-partiet har observatörstatus i EPP; www.epp.eu

krav som EU ställer men också med den inriktning som arbetet på en ny konstitution har haft. Förslaget till ny grundlag är starkt försenat men ambitionen har varit att bryta med Turkiets etatistiska tradition och utarbeta en författning med utgångspunkt i individens fri- och rättigheter. Ur ett turkiskt perspektiv skulle en sådan förändring vara i det närmaste revolutionerande.

Regionvalen

Den 29 mars är det regionval i Turkiet. AK-partiet är storfavoriter med den interna målsättningen att klara mer än 40 procent. Denna gång vill man gärna ta över majoriteten i centrala Istanbul – Storistanbul har man sedan länge – och de sydöstra delarna av landet, det vill säga i de kurdiska områdena.

Turkiet i Mellanöstern

Turkiet har sedan länge en speciell ställning i Mellanöstern. Det brukar sägas att Turkiet är ensam om att ha goda relationer med alla inblandade parter – israeler såväl som palestinier och arabstaterna. Därför kom det som en överraskning för många när premiärminister Erdogan var så hård i tonen i sin kritik av invasionen av Gaza i julhelgen.

Det fanns nog en äkta upprördhet bakom uttalandena, men att dåvarande premiärminister Ehud Olmert besökt Ankara bara ett par dagar före attacken och underlåtit att informera om vad som var på väg, spelade säkert också roll. I ljuset av att Israel gjorde allt för att uppnå maximal överraskningseffekt är tystanden kanske inte svår att förstå. För den turkiska regeringen var det dock en prestigeförlust att inte vara informerad i förväg.

Det blev inte enklare av att oppositionen misstänkliggjorde Erdogan för att ha känt till attacken och därmed indirekt för att samarbeta allt för intimt med israelerna. Det hör till bilden att Turkiet haft en central roll i den palestinska försoningsprocessen. ►

- ▶ I den turkiska debatten har det därför sagts att Erdogans vredesutbrott i Davos var välplanerat och syftade till att mobilisera sympatisörerna inför valen i mars. De stora sympatitytringarna vid flygplatsen när han återvände från Davos skulle tyda på detta menar hans kritiker.

Även om tonfallet mellan Israel och Turkiet således har varit ovanligt hårt den senaste tiden är det ingen som tror någonting annat än att relationerna snart är normala igen. Så har det varit förr och så lär det bli igen säger man. Det skulle också innebära att man försöker restaurera dialogen mellan Syrien och Israel som turkarna har stått fadder för.

Ergenekon – en förberedelse för statskupp?

Ergenekonaffären har funnits på de turkiska tidningarnas förstasidor i åtskilliga år. Namnet är hämtat från den turkiska sagovärlden och är samlingsnamnet för en underjordisk antivästlig och antisemitisk gruppering. Målet för dess arbete förefaller ha varit att genomföra en kupp och avlägsna AK-partiet från regeringsmakten.

Uppgifterna om sällskapet har cirkulerat länge men en ordentlig utredning inleddes först 2007. Utredningen har lett till vissa mycket konkreta avslöjanden, bland annat vapengömmor, och några uppseendeväckande vittnesmål.

Nya uppgifter framkommer med jämna mellanrum och i det ganska speciella turkiska medie- och debattklimatet är jordmånen god för olika slags konspirationsteorier. I det här fallet förefaller dock teorierna vara välgrundade. Bevis finns och hittills har inget framkommit som motsäger att de är äkta.

Ergenekonhistorien visar att den politiska stabilitet som AK-partiet har skapat i Turkiet inte accepteras av alla och att AK-partiet är utsatt för betydande påfrestningar.

Utsikterna för 2009

Turkiets relationer med Europeiska unionen kommer att finnas högt på dagordningen under året. Det gäller medlemskapsförhandlingarna men också Cypernfrågan som måste få en lösning innan Turkiet kan slutföra förhandlingarna med EU.

Inrikespolitiken kommer att domineras av finanskrisen och den allmänna ekonomiska nedgången, regionvalen och Ergenekonaffären. Om valen i mars går hyfsat kommer regeringen säkert att försöka ingjuta nytt liv i reformprocessen. Måhända läggs också den nya grundlagen på parlamentets bord.

Relationen med Nato som varit ansträngd ända sedan invasionen av Irak kommer också att få stor uppmärksamhet liksom Turkiets medlarroll i det nära grannskapet. Men även grannskapsrelationerna innebär betydande utmaningar. Det gäller först och främst förhållandet till Armenien, där förutsättningarna för en normalisering trots allt verkar ganska goda. Men det gäller också förbindelserna med Iran – en ständig balansgång mellan vännerna i EU och Nato och den stora grannen i öster. För Turkiet kommer geopolitiken alltid att spela stor roll.

AK-partiets utveckling kommer med all säkerhet att påverkas starkt av den ekonomiska utvecklingen. Hittills har den höga tillväxten och den trots allt ganska goda utvecklingen i den mer eftersatta områdena gynnat partiet. När arbetslösheten växer riskerar vinden att vända. Turkiet tillhör de länder som drabbas mycket hårt av nedgången och behöver stöd utifrån – IMF.

Samtidigt som påfrestningarna blir betydande på regeringen förefaller oppositionen påfallande svag. Just nu finns inget alternativ till AK-partiet som kan ge Turkiet den nödvändiga stabiliteten och styrkan för att rida ut stormarna. ■

Möten i Albanien

I slutet av januari besökte Walburga Habsburg, ledamot av riksdagen och JHS styrelse, tillsammans med Eva Gustavsson, managing director JHS, Albanien. Till vänster syns de tillsammans med utrikesminister Lulzim Basha och till höger preminärminister Salih Berisha. Både representerar JHS samarbetsparti i Albanien - *Partia Demokratike e Shqipërisë*. Man enades bland annat om att JHS-skriften "Principles for a Free Society" ska översättas till albanska.

Samordningskonferens om Vitryssland

Den 29-30 januari hölls en samordningskonferens i Vilnius, Litauen, för organisationer som arbetar med politiska partier i Vitryssland. Konferensen arrangerades av Westminster Foundation och International Republican Institute. Christian Holm, ledamot av riksdagen samt JHS styrelse och Evelina Lorentzon, senior project manager JHS, deltog från Stiftelsen. På bilden syns de med preminärminister Andrius Kubilius i mitten.